

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

**Į S A K Y M A S
DĖL PAGRINDINIŲ MIŠKO KIRTIMŲ NORMOS NUSTATYMO METODIKOS
PATVIRTINIMO**

2003 m. gruodžio 31 d. Nr. 686
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo (Žin., 1994, Nr. [96-1872](#); 2001, Nr. [35-1161](#)) 14 straipsnio 4 dalimi,

1. T v i r t i n u Pagrindinių miško kirtimų normos nustatymo metodiką (pridedama).
2. L a i k a u netekusiu galios 2001 m. sausio 19 d. aplinkos ministro įsakymą Nr. 44 „Dėl Pagrindinių kirtimų normos nustatymo metodikos patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. [12-372](#)).
3. Aplinkos ministerijos informacinėje kompiuterinėje sistemoje v a d o v a u t i s reikšminiu žodžiu „miškai“.

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2002 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 686

PAGRINDINIŲ MIŠKO KIRTIMŲ NORMOS NUSTATYMO M E T O D I K A

BENDROJI DALIS

1. Pagrindinių miško kirtimų norma – tai tam tikram laikotarpiui nustatyta pagrindinių miško kirtimų apimtis kubiniais metrais (kietmetriais).

2. Pagrindinių miško kirtimų norma (toliau – Kirtimų norma) vykmečiui pagal šią metodiką skaičiuojama miškų valdytojams, privačioms miško valdoms, taip pat gali būti nustatoma administraciniais rajonams (apskritims) ar visai šaliai. Kirtimų normai apskaičiuoti III ir IV grupės (apsauginiuose ir ūkiniuose) miškuose taikomi pagrindinių kirtimų, o II grupės (ekosistemų apsaugos ir rekreaciniuose) – gamtinės brandos amžiai, nustatyti Pagrindinių miško kirtimų taisyklėse.

3. Valstybinių miškų bei didesnių kaip 150 ha ploto privačių miško valdų ar jų junginių Kirtimų norma vykmečiui nustatoma amžiaus klasių metodu, o smulkesnių nei 150 ha ploto privačių miško valdų – įtraukiant į kirtimo normą medynus, pasiekusius arba vykmetryje pasieksiančius pagrindinių kirtimų amžių, vadovaujantis Pagrindinių miško kirtimų taisyklėmis ir Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatais.

4. Kirtimų norma turi užtikrinti:

4.1. savalaikį ir racionalų medienos panaudojimą kirtimo amžių pasiekusiuose (kirstiniuose) medynuose;

4.2. tolygią metinę kirtimų apimtį projektiniu laikotarpiu miškų valdose, didesnėse kaip 500 ha;

4.3. mažai kintančią pagrindinių kirtimų apimtį ateityje (du – tris dešimtmečius);

4.4. poūkių amžiaus struktūros lyginimą (normalizavimą) ūkiniuose miškuose;

4.5. miško apsauginių ir socialinių funkcijų bei biologinės įvairovės išsaugojimą;

4.6. tvarų šalies ar regiono ekonominių reikmių tenkinimą.

5. Kirtimų norma amžiaus klasių metodu skaičiuojama III ir IV grupių (apsauginiams ir ūkiniams) miškams. Kirtimų norma II grupės (ekosistemų apsaugos ir rekreaciniams) miškams apskaičiuojama gamtinę brandą pasiekusiems bei stichinių arba biotinių veiksnių sudarkytiems ir blogos sanitarinės būklės nebrandiems medynams. Į apskaičiavimus neįtraukiami brandūs Va ir žemesnio boniteto spygliuočių bei V ir žemesnio boniteto lapuočių medynai.

6. Kirtimų norma apskaičiuojama kiekvienam miškų valdytojui atskirai pagal miškų grupes ir poūkius. Kirtimų norma šalies valstybiniams miškams nustatoma, sumuojant atskirų miškų valdytojų Kirtimų normas. Kirtimų norma visiems šalies miškams nustatoma, sumuojant valstybinių ir privačių miškų Kirtimų normas.

APSKAIČIAVIMO METODAI

7. Skaičiuojant Kirtimų normą amžiaus klasių metodu (III grupės – apsauginiams ir IV grupės – ūkiniams miškams), naudojamas OPTINA matematinis modelis (1 priedas). Skaičiuojant kirtimų normą II grupės (apsauginiams ir rekreaciniams) miškams, kirstinų, t. y. pasiekusių gamtinę brandą, medynų tūris dalijamas iš kirtimo periodo, kuris ažuolynams yra 30 metų, pušynams, eglynams, uosynams – 20 metų, kitoms medžių rūšims – 15 metų.

8. Esant dideliame pažeistų ir džiūstančių medynų kiekiui, papildomai yra skaičiuojama kirtimų dėl blogos medynų būklės biržė, dalijant tokių medynų plotą iš jų iškirtimo periodo trukmės.

9. Metinę Kirtimų normą vykmečiui valstybinių miškų valdytojams apskaičiuoja miškotvarkos projekto rengėjas, atlikus miškų inventorizaciją. Ji yra tvirtinama antrajame miškotvarkos pasitarime. Kirtimų norma patikslinama Valstybinėje miškotvarkos tarnyboje, praėjus pirmiesiems penkeriems projektinio periodo metams arba pasibaigus miškotvarkos projekto galiojimo laikui, atsižvelgiant į aktualizuotus kirstinų medynų duomenis. Privačioms miško valdoms miškotvarkos projekto rengėjo apskaičiuota Kirtimų norma galioja visą projektinį laikotarpį.

10. Privačioms miško valdoms, kurių plotas neviršija 150 ha, Kirtimų norma nustatoma įtraukiant į ją visus brandžius bei bręstančius medynus, kuriems iki brandos amžiaus liko 6 ar mažiau metų, jei tai neprieštaruoja Pagrindinių miško kirtimų taisyklėms bei Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatomis. Apskaičiavimams įtraukiama pusė neplynaus pagrindiniais kirtimais projektuojamo apimti ploto, išskyrus brandžių medžių kirtimą nebrandžiuose medynuose, kurių plotas į apskaičiavimus neįtraukiamas.

11. Kai privačių miško valdų miškotvarkos projektas apima grupę privačių miško valdų, turinčių skirtingus žemės kadastro numerius, skaičiuojama bendra visoms valdoms Kirtimų norma.

12. Didesnėms negu 150 ha miško valdoms Kirtimų normos skaičiavimo duomenys surašomi į specialios formos žiniaraštį (2 priedas). Apskaičiuotos Kirtimo normos plotas įrašomas 1 hektaro tikslumu, o tūris – 0,1 tūkst. kietmetrių tikslumu.

13. Kirstini medynai, kuriuose yra inventorizuotos kertinės miško buveinės, taip pat medynai, esantys saugomų paukščių lizdaviečių apsaugos zonose, į Kirtimų normos skaičiavimus neįtraukiami.

KIRTIMŲ NORMOS PAGRINDIMAS

14. Pagrindžiant Kirtimų normą atskiriems miškų valdytojams ar naudotojams, būtina vadovautis šiais principais:

14.1. nustatytoji atitinkamo poūkio Kirtimų norma, viršijanti tolygaus naudojimo biržę, turi būti griežtai pagrįsta;

14.2. nustatyta Kirtimų norma negali būti mažesnė, negu kirtimo dėl blogos medynų būklės norma;

14.3. jei poūkyje brandžių medynų nėra, tačiau vyriausios amžiaus klasės bręstančių medynų plotas 1,5 karto viršija normalų amžiaus klasės plotą, gali būti projektuojama Kirtimų norma pagal laukiamą bręstančių medynų perėjimą į brandžius;

14.4. ažuolo poūkiuose nustatyta Kirtimų norma turėtų užtikrinti brandžių medynų kirtimą ne trumpesniai kaip 30 metų laikotarpiui;

14.5. nustatant Kirtimų normą saugomų teritorijų III ir IV grupių miškuose, būtina atsižvelgti į šių teritorijų nuostatų reikalavimus.

NUSTATYTOS KIRTIMŲ NORMOS DERINIMO, TVIRTINIMO IR KEITIMO TVARKA

15. Nustatyta Kirtimų norma pagal atskirus valstybinių miškų valdytojus svarstoma pasitarime, kuriame turi dalyvauti Aplinkos ministerijos, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos, Generalinės miškų urėdijos, miškų valdytojų, miškotvarkos projektų rengėjų, Valstybinės miškotvarkos tarnybos atstovai ir miškotvarkos projektų recenzentai. Pasitarimo protokolo pagrindu Kirtimų normą tvirtina aplinkos ministras. Atlikus miškų inventorizaciją, valstybinių miškų Kirtimų norma tvirtinama, tvirtinant vidinės miškotvarkos projektą.

16. Aplinkos ministerija gali pakeisti nustatytąją bendrąją Kirtimų normą iki 10 %, o atskiros poūkio – iki 25 %, atsižvelgdama į ekonomines, ekologines ir socialines sąlygas.

17. Nustatyta privačių miško valdų Kirtimų norma derinama ir tvirtinama, vadovaujantis Valstybinės miškų inventorizacijos, valstybinės miškų apskaitos, miškotvarkos projektų rengimo, derinimo ir tvirtinimo, miškotvarkos duomenų centralizuoto kaupimo, tvarkymo ir pateikimo miškų savininkams bei valdytojams tvarka.

18. Patvirtinta Kirtimų norma gali būti perskaičiuojama, jeigu įvyko esminiai kiekybiniai ir kokybiniai miško rodiklių pasikeitimai, taip pat stichinių nelaimių atvejais, kai kasmet šalies mastu išdžiūvusių, išverstų, išlaužytų, išdegusių arba kitaip pažeistų medynų tūris sudaro daugiau negu vieną ketvirtąją metinės kirtimo normos dalies. Jei dėl šių pasikeitimų naujai inventorizuoti miškai nereikia (pasikeitė administracinių vienetų ribos, kirtimo amžiai ir pan.), tai Kirtimų normos perskaičiavimui naudojama bazinės inventorizacijos medžiaga, aktualizuota einamiesiems metams dėl natūralios augimo eigos ir ūkinės veiklos įtakos.

19. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos miškų įstatymu, metinę Kirtimų normą visuose valstybiniuose miškuose tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Metinę Kirtimų normą Vyriausybei teikia tvirtinti ir patvirtintos Kirtimų normos paskirstymą pagal valstybinių miškų valdytojus atlieka Aplinkos ministerija.

KIRTIMŲ NORMOS SKAIČIAVIMAS PAGAL MODELĮ OPTINA**Kirtimų norma pagal plotą**

Pagal modelį OPTINA pirmiausia yra nustatomas poūkio pagrindinių plynųjų kirtimų normos plotas. Modelis papildomai apskaičiuoja tradicines biržes – brandos ir tolygaus naudojimo, kurios yra naudojamos palyginimui ir, reikalui esant, modelio OPTINA kirtimo normos korekcijai:

$$B_z = \min \left\{ \frac{1}{r_i} \sum_{i=k}^1 f_{(k,...,i,...,1)} \right\},$$

kur

B_z – z-oji amžiaus biržė; $z = 1$ (brandos biržė), 2 (pirmoji amžiaus biržė), 3 (antroji amžiaus biržė), k (tolygaus naudojimo biržė, k – kirtimo amžiaus klasės numeris);

f – i -osios amžiaus klasės plotas, ha; $i = 1, 2, 3, k-1, k$; $f_k = f_k + f_{k+1} + \dots + f_{k+\infty}$;

r_i – periodas, kuriam nagrinėjama kirtimo norma, $r_i = (k-i+1) \times 10 = 10, 20, 30, U-10, U$.

Atrinktoji mažiausioji biržė B_z yra koreguojama priklausomai nuo poūkio amžiaus struktūros koeficientu K_1 arba K_2 ir gaunama poūkio kirtimo norma KN pagal plotą:

$$KN = B_z \times K_1, \text{ kai } K_1 > K_2 \text{ arba } KN = B_z \times K_2, \text{ kai } K_1 < K_2.$$

$$K_1 = \frac{A_{\text{vid.}}}{0,5U},$$

kur

U – kirtimo apyvarta – viršutinė kirtimo amžiaus klasės riba, metai;

$A_{\text{vid.}}$ – vidutinis svertinis pagal amžiaus klasių plotus poūkio amžius, metai,

$$K_2 = \frac{f_k^r + f_{k-1}^r}{2 f_i^n},$$

kur

f_k^r – realus kirtimo amžiaus klasės plotas poūkyje, ha;

f_{k-1}^r – realus paskutinės prieš kirtimo amžių klasės plotas poūkyje, ha;

f_i^n – normalus poūkio amžiaus klasės plotas, ha:

$$f_i^n = \frac{F}{U} a,$$

kur F – poūkio plotas, ha;

a – amžiaus klasės trukmė, metai.

Kirtimų norma pagal tūrį

Poūkio kirtimo norma pagal tūrį (M) yra apskaičiuojama kaip jo kirtimo normos pagal plotą (KN) ir vidutinio brandžių medynų tūrio 1 ha (V) sandauga:

$$M = KN \times V$$

Tūrio kirtimų normos koregavimas pagal neplynų kirtimų dalį

Jeigu poūkyje yra medynų, kirstinų neplynaus kirtimais, nustatytoji tūrio kirtimo norma (M) yra koreguojama į kirtimo normą M_k :

$$M_k = \frac{M(10000 - Pmk)}{10000},$$

kur:

P – atvejiniiais kirtimais iškertama brandžių medynų ploto dalis poūkyje, %;

m – pirmuoju atveju liekamosios poūkio medynų tūrio dalies (%) svertinis pagal plotą vidurkis;

k – koeficientas, priklausantis nuo vidutinio svertinio atvejinių kirtimų intervalo poūkio brandžiuose medynuose:

intervalas 10 metų – $k=1,0$; 9 – 0,8; 8 – 0,6; 7 – 0,4; 6 – 0,2; 5 metai – 0,0.

metodikos priedas Nr. 2

PAGRINDINIŲ MIŠKO KIRTIMŲ NORMOS SKAIČIAVIMO ŽINIARAŠTIS

[illegible]

